

A Nyelvtudásért Egyesület észrevételei

az idegennyelv-tudást igazoló államilag elismert nyelvvizsgáztatásról és a külföldön kiállított, idegennyelv-tudást igazoló nyelvvizsga bizonyítványok Magyarországon történő honosításáról szóló 137/2008.(V.16.) Korm. rendelet és a felsőoktatási, valamint az államilag elismert nyelvvizsgarendszer működésével kapcsolatos közigazgatási hatósági eljárások igazgatási szolgáltatási díjáról, azok mértékéről szóló 12/2013.(II.12.) EMMI rendelet módosításáról

A Nyelvtudásért Egyesület szakértői örömmel tesznek eleget a felkérésnek a fenti előterjesztés véleményezésére.

Megjegyzéseink közreadásával szakmai segítséget kívánunk nyújtani a rendelettervezet véglegesítéséhez, illetve tájékoztatni kívánjuk a nyelvtanulásban, az idegennyelv-tudás mérésében és igazolásában érintettek széles körét.

Az alábbi dokumentum a rendelet tervezet szerkezetének, fejezeteinek, paragrafusainak sorrendjét követve tartalmazza szakmai megjegyzéseinket, javaslatainkat.

„Összefoglaló” fejezet

Az előterjesztés összefoglalójában említett, az **akkreditáció kétévenkénti megújításának** tervét örömmel üdvözljük. Biztosak vagyunk abban, hogy a nyelvvizsgaközpontok kérelmére történő akkreditáció megújítás, mely gyakorlatilag folyamatos monitoringot jelent, hozzá fog járulni a hazai nyelvvizsgáztatási rendszer eddigi magas minőségi színvonalának megtartásához.

Egyesületünk tudomásul veszi, hogy a minisztérium szándéka szerint, az eddig mért három nyelvi szint mellett a nyelvvizsga-akkreditációs rendszer egy további KER szinttel egészüljön ki. A jelenlegi három szintnél alacsonyabb **A2 szintű vizsga bevezetéséhez kapcsolódó, tervezetben szereplő indoklás pontosítását azonban fontosnak tartjuk.**

A KER-ben részletezett nyelvi kompetenciák A2 szinten elsősorban a magánélethez kapcsolódó egyszerű nyelvhasználatot írják le. Ezek elsődlegesen a „*munkahellyel és szabadidős tevékenységekkel kapcsolatos kérdések feltevése és megválaszolása*”, mely egyértelműen jelzi, hogy az ilyen szinten levő nyelvhasználó kizárólag saját, közvetlen, személyes környezetében képes kommunikálni, formális (munkahelyi, professzionális) közegben nem.

Az előterjesztés szerint *"Bizonyos szakmákban, foglalkozásokban elegendő lenne a külföldi ill. hazai munkavállaláshoz az A2 nyelvi szint elérése ill. dokumentálása a munkáltató felé. Ez például a szakképzésben résztvevőknek jelentene motivációt nyelvtudásuk objektív megmértetéséhez."*

A KER által megadott A2 szintleírás távol áll a tervezet bevezetőjében megjelölt munkavállaláshoz, munkavégzéshez szükséges nyelvi követelményektől, így a szakképzésben résztvevők munkavállalásához aligha lehet alkalmas mérce, bár kétségkívül motivációt jelenthet a nyelvtudás objektív megmértetéséhez a tanulmányok végzése során. A nemzetközi gyakorlattal összhangban az A2 szintű független, külső mérést kínáló nyelvvizsga hasznos visszajelző, visszacsatoló szerepet tölthet be az oktatásban, felnőttek körében kimeneti követelményként való alkalmazására azonban nem ismerünk példát. (Nem elhanyagolható szempont ugyanakkor az sem, hogy a szaknyelvi vizsgáztatásban ezen a szinten megoldhatatlan feladatot jelentene a vizsgafejlesztők számára, hogy érvényes és megbízható módon mérő szakmai nyelvvizsgát dolgozzanak ki.) **Annak érdekében, hogy a bevezetésre kerülő új A2-es szint pozitív szerepet tölthessen be a közoktatásban és a felnőttképzésben, kiemelten fontosnak tartjuk a változtatás céljainak és az új szint alkalmazási terének szakmailag megalapozott pontosítását a rendelet szövegében.**

A **szóbeli vizsgákról készítendő hangfelvétel előírása** szakértőink szerint üdvözlendő lehet vizsgabiztonsági illetve minőségbiztosítási szempontból, ugyanakkor számos etikai és gyakorlati problémát is felvet.

Szakértőinkben kétségek merültek fel azzal kapcsolatban, hogy kizárólag az államilag elismert nyelvvizsgák esetében szükséges-e a szóbeli teljesítmény hangfelvétele, egyéb idegen nyelvi vizsgákon - például az emelt szintű érettségi vizsgán – miért nem? Különösen annak fényében, hogy bizonyos teljesítmény felett az emelt szintű érettségi vizsga egyenértékű az államilag elismert nyelvvizsgával.

Az alábbiakban egy-egy szóhasználat, kifejezés vagy esetleg egy bekezdés pontosítását tartjuk célszerűnek:

2 §(1)

„(1) ... A szóbeli nyelvvizsgáról hangfelvétel készül. A nyelvvizsgán a vizsgázó minden egyes nyelvi teljesítményét két értékelő értékeli. ... A vizsgázó, valamint törvényes képviselője a vizsgázó minden nyelvvizsga-feladatát, a feladatok megadásával és az értékelési útmutatóval egyetemben, valamint szóbeli teljesítményének értékelését a vizsga eredményéről szóló értesítéstől számított 15 napig megtekintheti, illetve meghallgathatja, és saját megoldásairól kézzel másolatot készíthet....”

E bekezdés értelmezhető oly módon, hogy a vizsgázó, a saját szóbeli teljesítményére vonatkozó értékelés megtekintésén túl a készített hangfelvétel meghallgatását is igényelheti a dolgozatmegtekintés során. Szakértőink egyöntetű álláspontja szerint a hangfelvételeknek a vizsgamegtekintésbe történő bevonása szakmailag indokolatlan és a legcsekélyebb mértékben sem támogatja a vizsgázók jogos, tájékozódási igényét. A szóbeli vizsgán nyújtott teljesítmény mérlegeléséhez a szóbeli vizsgafeladatok elemzésére és a szóbeli teljesítmény értékelőskáláinak alkalmazására felkészült szaktanár segítségére lenne szükség, ami nyilvánvalóan nem lehet elvárás a vizsgamegtekintés során. Miközben a vizsgázó számára az írásbeli feladatok során nyújtott teljesítmény megtekintése átlátható, a kapott eredmény bizonyos mértékig ellenőrizhető, a hangfelvétel meghallgatása – részletekbe menő szakmai konzultáció nélkül - semmiféle támpontot nem adna számára, ugyanakkor a vizsgabiztonsággal kapcsolatban súlyosan aggályos. Nem véletlen, hogy a nemzetközi gyakorlatban egyetlen hasonló példa sem található, sőt a hazai akkreditált vizsgáztatás során sem merült fel eddig ilyen igény a vizsgázók részéről.

Javaslatunk a 2§(1) szövegének olyan értelmű pontosítása, mely a megtekintés során az írásban teljesített feladatok és a szóbeli értékelő lap megtekintését írja elő.

Ugyancsak a 2§(1) alapján: *„...A vizsgadolgozatok másolására adott idő hatvan percnél kevesebb nem lehet....”*

A hatvan perces megtekintési idő – szemben a jelenlegi harminc perccel - ugyancsak felvet vizsgabiztonsági kérdéseket, hiszen a vizsgafeladatok egy része kötelezően ismétlődik későbbi vizsgákon. A szakma szabályai szerint a vizsgaközpontok feladatbankból dolgoznak illetve egyes feladatokat horgonyzásként visszaforgatnak

annak érdekében, hogy a különböző időszakokban szervezett vizsgák követelményszintje objektíven összemérhető legyen. A vizsgafeladatok szigorú előírások szerinti visszaforgatása minőségbiztosítási alapkövetelmény, ami azonban a feladatok biztonságos kezelését követeli meg. Bár a tervezet – helyesen – csak a vizsgázó saját teljesítményének másolását engedi meg, a vizsgadolgozatok hosszas (60 perces) megtekintése esetén ez az egyes feladatok másolását, kiszivárogtatását is kivédhetlenné tenné. Fontosnak tartjuk megjegyezni, hogy a vizsgamegtekintésre vonatkozó egységes szabályozás megjelenése óta egyetlen vizsgaközpontnál sem jelentkezett olyan vizsgázói igény, mely a megtekintési idő hosszabbítását célozta volna.

Javaslatunk: A megtekintésre adott minimális időtartam a vizsgabiztonság és a vizsgázók méltányolandó tájékozási igényét egyaránt tükröző, eddigi harminc perc maradjon.

3§(2a)

bh) alpontban a „vizsgafeladatonként” helyett javasoljuk a „vizsgarész” kifejezés használatát, mivel adott esetben egy-egy vizsgarész több feladatot is tartalmazhat és a rendeletalkotó célja nem egyes elemi válaszok részletezése, hanem az egyes vizsgarészeken elért (szakmailag önmagában értelmezhető) eredmény dokumentálása. Így összhangba kerülne az Akkreditációs Kézikönyv elvárásaival, ami a sikeres vizsga feltételeként szintén vizsgarészenként határozza meg a teljesítmény minimumot.

7§ (1) a) **minden** nyelvi készséget mér – véleményünk szerint nem pontos megfogalmazás, mert a szakma öt nyelvi készséget különböztet meg és ebben a megfogalmazásban csak a kétnyelvű vizsgákra vonatkozna. Helyette javasoljuk „**a négy alapkészség** (olvasott szövegértés, hallott szövegértés, íráskészség, beszéd-készség)” kifejezés használatát.

2013. szeptember 17.